

Suositus 5/2024
Ehdotus A 1949/UKK
Käsittelijä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 5/2024

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen tiedoksi ja katsoo suosituksen 5/2024 pohjoismaisten laitosten välisestä kulttuuriaarteiden lainausjärjestelmästä neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että pyritään yhdessä löytämään yksinkertaisempi käytäntö kulttuuriperinnön asiakirjojen ja esineiden pitkäaikaislainaukseen ja vaihtoon Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vastaus

Pohjoismaiden ministerineuvosto kiittää Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokuntaa suosituksesta.

Kuten valiokunta jäsenehdotuksessa toteaa, Pohjoismaissa on runsaasti kulttuuriesineitä, jotka ovat peräisin toisesta Pohjoismaasta. Esineiden lyhyt- tai pitkäaikaislainauksen ehdoista päättävät viranomaiset tai se laitos, jonka hallussa esine on. Joissakin tapauksissa myös muinaismuistolaki määrittää, mitä saa antaa lainaan.

Viime vuosina moni museo on ollut entistä kiinnostuneempi välittämään vanhempaa kulttuurihistoriaa. Usein kyse on historiallisista syistä toisessa Pohjoismaassa olevien asiakirjojen ja esineiden saamisesta lainaan. Tällaisia lainoja annetaan yleensä lyhytaikaisiin näyttelyihin. Pidempiaikaisten välityskonseptien osalta lainaussopimusten aikaansaaminen on sen sijaan joissain tapauksissa osoittautunut vaikeaksi. Tämä voi johtua muun muassa siitä, että turvallisuus- ja säilytysvaatimuksia ja niihin liittyviä standardeja arvioidaan eri tavoin.

Pohjoismaiden erilaisista lainausmenettelyistä huolimatta laitokset pyrkivät parhaansa mukaan luomaan menestyksestä yhteistyötä museoiden välillä. Lainausta tapahtuu

jatkuvasti museoalan ammattilaiskäytäntöjen ja eettisten suuntaviivojen mukaisesti kansallisesti ja kansainvälisesti niin Pohjolassa sisäisesti kuin sen ulkopuolellekin.

Kulttuurisektori on ilmaissut, että mahdollisuudet Pohjoismaiden välillä tehtävälle kulttuuriperintöön kuuluvien asiakirjojen ja esineiden lainaamiselle ja niiden turvalliselle säilyttämiselle ovat hyvät ja ettei tähän koeta liittyvän suurempia haasteita. Kansalliset laitokset eivät myöskään ole ehdottaneet tehtäväksi muutoksia kulttuuriesineiden lainausta koskevaan lainsäädäntöön.

Jokaisella laitoksella on kuitenkin omia vaatimuksia esinelainojen turvaamiselle ja vakuutuksille, mikä voi vaikeuttaa lainaamista. Maiden erilaiset vakuutus säännöt, myös maiden sisällä, sekä turvaamisesta ja vakuutuksista aiheutuvat kustannukset voidaan siksi tietyissä tapauksissa kokea rajoitteena. Alueellisten museoiden voi olla kallista ylläpitää vastaavaa turvallisuusstandardia, joka valtion museoilla on ja jota kansainvälisten lainojen tekeminen edellyttää.

Kulttuuriministerineuvosto suhtautuu myönteisesti kulttuuriperintöön kuuluvien asiakirjojen ja esineiden lainaamiseen Pohjolassa myös tulevaisuudessa. Edellä mainittujen kulttuurisektorilta saatujen näkemysten valossa se ei kuitenkaan näe tällä hetkellä olevan tarvetta pohjoismaisten laitosten väliselle kulttuuriaarteiden lainausohjelmalle.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo siksi, ettei suositusta voida toteuttaa.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta korostaa aiempaa näkemystään siitä, että kyseessä ei ole vain Norjaa ja Tanskaa koskeva asia, vaan sitä tulisi käsitellä Pohjoismaiden kulttuuriministerien parissa. Valiokunta on aiemmin esittänyt yhtenä ratkaisuehdotuksena, että kulttuuriministerineuvosto selvittäisi edellytyksiä Pohjoismaiden väliselle sopimukselle siitä, mitä ehtoja pitäisi soveltaa kulttuuriesineiden lyhyt- ja pitkäaikaislainoissa Pohjoismaiden välillä.

Valiokunta pitää siksi valitettavana, ettei ministerineuvosto katso kulttuuriaarteiden lainausohjelmalle pohjoismaisten laitosten välille olevan tarvetta.

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto katsoo suosituksen loppuun käsitellyksi.

Reykjavíkissa 29. lokakuuta 2024

Lars Mejern Larsson (S)

Kirsti Leirtrø (A)

Per Husted (S)
Catarina Deremar (C)
Lars-Christian Brask (M)
Noora Fagerström (kok.)
Veronika Honkasalo (vas.)
Victoria Tiblom (SD)

Pinja Perholehto (sd.)
Kathrine Kleveland (Sp)
Marko Kilpi (kok.)
Ville Väyrynen (kok.)
Joakim Vigelius (ps.)
Helge André Njåstad (FrP)